

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΙΚΟ ΓΑΒΡΙΗΛ ΠΕΝΤΖΙΚΗ

Αγαπητέ κύριε,

Σήμερα έγινε κάτι όλωσδιόλου πρωτάκουστο και πιάνω άμέσως τήν πένα να σ'α γράψω. Κλείστηκα στο δωμάτιο και σ'α πληροφορώ ότι μόλις τώρα συνέρχομαι από τό κλάμα και τά άναφιλητά. Είμαι στο σκοτάδι, έκλεισα, έπιστρέφοντας στο σπίτι, όλα τά παντζούρια -'α είναι έξω χαρά Θεοῦ- και σ'α γράφω -φантаσθείτε!- στα τυφλά, κοιτάζοντας όχι τό χαρτί, αλλά τίς γρύλιες τοῦ παραθύρου. Τά γεγονότα είναι μικρής σημασίας (όπως συμβαίνει συνήθως στα γεγονότα) ενώ τά συναισθήματα έχουν ένταση καταστροφική, τά συναισθήματα έχουν τό βάθος τής άνεστιότητας και άναζητοῦν - μάταια- άγκύρωση στον κόσμο τῶν πραγμάτων.

Τό σημείωμα, πού σ'α είχα ύποσχεθεῖ στην τελευταία έπιστολή, τό χρωστάω άκόμα. Πέρασαν χρόνια· είχα άναφερθεῖ -άορίστως- σε κάποιο σχέδιο πού σ'α άφοροῦσε. Παρά τίς άντιξοότητες και τά μπρός πίσω, παρά τίς κακοτοπιές και τίς παγίδες, τό σχέδιο συνεχίζει να μέ παιδεύει. Και μάλιστα σ'α βεβαιώνω ότι θά πραγματοποιηθεῖ, παρότι καθημερινά τά νεῦρα μου δοκιμάζονται. Αποτέλειωσα τίς μετρήσεις και τούς ύπολογισμούς, ολοκλήρωσα τή γραμμική σχεδίαση. Απομένει ή κατασκευή μέ τίς δυσκολίες της. Απομένει ή έκτέλεση τοῦ έργου από τόν άνόητο ξυλουργό, πού δέν καταλαβαίνει καθόλου τήν άγωνία μου για τό διακύβευμα. Άνέλαβε όμως τήν πρωτοβουλία· θά τήν φέρει εις πέρας. Οί έπισκέψεις στο έργαστήριο πυκνώνουν· οί συνεργασίες γίνονται ολοένα περισσότερο ταραχώδεις. Δέν παραιτοῦμαι: θά "ολοκληρώσω" ό,τι ξεκίνησα. Μετά από τόν καταρράκτη τῶν δακρύων ξεναστεκομαι όρθιος μπροστά στο σχέδιο. Δέν ύπολόγιζα τέτοια

γιγάντωση τῶν προβλημάτων, δέν διανοοῦμην πόσο ἀδύναμος θά ἦμουν κι ἐγώ -έντέλει- νά διαχειριστῶ τό σχέδιο.

Ξεκίνησα τήν δουλειά γιά νά ἐξοικονομήσω χῶρο. Στήν ὀμαλή ροή τῶν τίτλων τῆς παλιᾶς βιβλιοθήκης (ένα, δύο ἢ τρία βιβλία γιά κάθε συγγραφέα), τά δικά σας πραγματοποιοῦσαν ἐνοχλητική διαταραχή.

Ἀποφάσισα νά τά

ἀφαιρέσω. Ὡστόσο ποῦ νά τό ἔβαζα; Ἔμειναν ἐπί καιρό, στό πάτωμα τοῦ γραφείου, σκορπισμένα σέ στοίβες: ἕνα πεθαμένο σῶμα πού ζητοῦσε νά ταφεῖ σέ μνήμα. Τό ἔπιπλο εἶναι μηχανισμός ἐνταφιασμοῦ, θά σχεδιάζα λοιπόν ἕνα ἔπιπλο.

Τό εἶδα ξανά καί ξανά στόν ὕπνο μου! Τό ἔπιπλο, τό ἔπιπλο, τό ἔπιπλο! Ἡ εἰδική κατασκευή, ἡ μικρή "βιβλιοθήκη" πού περιέχει μόνον τά κείμενα πού γράψατε. Πρόθεσή μου ἦταν νά δώσω χῶρο σ' αὐτά, νά κατανοήσω τίς σελίδες σας, ἀλλά καί νά τίς παρατήσω, ἀφοῦ τακτοποιηθοῦν. Ἡ τάξη εἶναι ὁ καλύτερος τρόπος, πού ξέρω, γιά νά ξεμπλέκω ἀπό ἐκεῖνα πού τακτοποιῶ. "Βάζω τάξη" σημαίνει: ἀπομακρύνω τά πράγματα, τά ἀποσύρω ἀπό τό πεδίο μου. Ὡστόσο δέν εἶμαι καλός στήν τακτοποίηση.

Ἡ βιβλιοθήκη -ὅπως τό μνήμα τοῦ πεθαμένου- θά εἶναι ἕνας τόπος ἐπίσκεψης· ἀπό ἐκεῖ θά προσφέρεται θέα πρὸς τό ἔργο. Θά περιληφθοῦν ὅσα βιβλία, δικά σας, ἔχω στην κατοχή μου, προβλέπονται ὁμως καί ἐπεκτάσεις γιά τά βιβλία σας πού θά ἀποκτήσω ἀργότερα (μαθαίνω πώς πολλά δέν ἔχουν ἀκόμη ἐκδοθεῖ, πώς τά ντουλάπια σας εἶναι ἀκόμη γεμάτα). Ἀλλά καί στήν συνέχεια δέν θά περιφρονήσω τά κείμενα πού γράφτηκαν "πάνω" στά δικά σας κείμενα. Ἄρχισα μετρώντας διαστάσεις τῶν βιβλίων. Σύντομα κατάλαβα ὅτι οἱ παράγοντες ἀπροσδιοριστίας ἦσαν τόσο καθοριστικοί, ὥστε νά ἔχει μεγαλύτερη σημασία ἡ δυνατότητα μεταβολῆς τῶν διαστάσεων παρά οἱ διαστάσεις οἱ ἴδιες. Μέ ἀκρίβεια ἔπρεπε νά προὑπολογίσω τίς

μελλοντικές ανακατατάξεις και τις επεκτάσεις. Ο τρόπος που τό επιπλο περιμένει τις μεταβολές αποτέλεσε τό κύριο πρόβλημα του σχεδιασμού.

Μόνη σταθερά του σχεδιασμού λοιπόν: έγω που σχεδιάζω. Τό επιπλο παρουσιάζει βεβαίως έσας, αλλά παρουσιάζει κι έμένα. Προσπαθοΐσα νά δώσω μορφή στον τρόπο που έγω κατασπάραξα τό έργο σας, που τό άφομοίωσα και τό χώνεψα. Η βιβλιοθήκη είναι ή περιγραφή ενός γεύματος αλλά επίσης ένα πιάτο που προσφέρω έγω για νά τρώγονται τά δικά σας βιβλία.

Μέ τά κριτικά σχόλια (κομμένα από έφημερίδες), και μέ μερικές ζωγραφικές έτέθη τό πρόβλημα των ξεχωριστών, σκόρπιων φύλλων που δημιουργοΐσαν νέα άμηχανία. Άπέσπασα από συλλογές δοκιμών άποσπάσματα που επίσης σας άφοροΐσαν. Τί νά έκανα μέ όλα αυτά; Σκέφτηκα νά όργανώσω μία κλειστή θήκη και νά τά σωρεύσω. Άλλά θεματικά άνηκαν σε διαφορετικές ένότητες. Δέν έπρεπε νά τοποθετηθοΐν μαζί. Άλλα είχαν σημασία για μένα, άλλα όχι. Τά όργάνωσα σε ένότητες και τά έδεσα μέ χαρτόνια και σκληρά έξώφυλλα. Άνάμεσα στους τόμους έμφανίστηκαν λοιπόν διακοπές από λεπτά ένθέματα, πρόχειρα δεμένα. Στη συνέχεια έκανα ένα όλίσθημα. Σκεπτόμενος ότι έπρεπε νά ύπηρετήσω την δική μου ματιά προς τό έργο άποφάσισα έχθές νά έντοπίσω, μέσα στα δικά σας βιβλία, τά άποσπάσματα που παρουσιάζουν άυτονομία· τις ένότητες που συγκροτοΐνται γύρω από δικές μου άναμνήσεις.

Γιά νά όργανώσω σωστά και νά ιεραρχήσω τό έργο σας μέ τον δικό μου τρόπο ήταν άπαραίτητη ή διακριτή παρουσία των άποσπασμάτων· ό κατατεμαχισμός των βιβλίων δέν μπορούσε νά άποφυχθεΐ.

Άποφάσισα στο πάνω ράφι νά διατάξω τά άποσπάσματα που θυμόμουν πιο καλά. Πήρα τό κοπίδι κι έκοψα, από τά βιβλία, τά άποσπάσματα αυτά. Τό ένα δίπλα στο άλλο έφτιαχναν μία καινούργια σειρά, νέα

ἀναγνώσματα. Συνέχισα ἔτσι καί κατέκοψα ὅλα τὰ βιβλία σας. Ἡ βιβλιοθήκη δέν ἔχει πιά κανένα ὀλόκληρο. Εἶναι μιά κουρελοῦ ἀτελής καί νομίζω πῶς δέν πρέπει νά κλείνει. Τά ράφια περιορίζονται καί διευρύνονται μέ ἑλικοειδεῖς σφικτηῆρες. Ἀναμονές ἐπιτρέπουν τήν προσθήκη νέων θηκῶν.

Ἦθελα νά τακτοποιήσω τό ἔργο καί νά ἡσυχάσω ἀπ' αὐτό ἀλλά τό ἔπιπλο πού ἔφτιαξα χωράει, σέ ἓνα συρτάρι, τό ψαλίδι καί τήν κόλλα: διαβάζω τὰ κείμενά σας ὅσο ἀποκόπτω καί ἐπισυνάπτω. Δέν θά ἡσυχάσω, φοβοῦμαι, ποτέ. Κι ὡστόσο πόσο πιό ἄξιος ἀναγνώστης μποροῦσα νά εἶμαι;
Μέ αὐτή την ἀπορία,
παραμένω δικός σας
Ἀριστείδης Ἄντωνάς